

УДК 37.015.3:614.8

### Виховання, як процес удосконалення особистості

**Автор:** Михайлюк В.О. к.т.н., професор, завідувач кафедри БЖД та ЦЗ НУК, Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова. м. Миколаїв.

Інтегральним продуктом стихійних соціальних і цілеспрямованих педагогічних впливів суспільства на особистість є вихованість. Зрозуміло, що важлива роль у її прищеплюванні належить вихованню. Мета останнього полягає у формуванні в суб'єкта такої поведінки, коли він не тільки знає, як поводитися у відповідних ситуаціях і вміє це робити, але й не може діяти по-іншому. Існують філософія, соціологія та психологія виховання, оскільки його складні й відповідальні завдання можуть бути вирішені тільки в єдності з освітою та розвитком особистості [1].

Принципи виховання засновані на їхньому розумінні та напрацьованому людством досвіді. Вони повинні відповідати на три основні питання: чому виховувати, як організувати цей процес і якими методами його слід реалізовувати. Застосування педагогічних принципів і особливостей формування особистості, будучи підсистемою в загальній системі виховання, у свою чергу, вимагає системності, наявності елементів, властивих педагогічним системам, де все взаємозалежне, взаємообумовлене, погоджене. За виконання таких вимог виховання трансформується в справді педагогічне, перетворюється в процес, коли усвідомлюється його мета, зорганізується та застосовується підпорядкована їй система педагогічного впливу, характерна особливим виховним змістом, формами, умовами, методами, прийомами, засобами, розробленими педагогічною наукою та апробованими в досвіді [2]. Завданням виховання стає додання суб'єктові наступних основних соціально значимих характеристик:

- цивілізованих, соціально орієнтованих відносин до особистої безпеки, а також природи і суспільства;
- активності в само формуванні для повної реалізації в житті й самоствердженні при безумовному дотриманні норм моралі, безпеки і права;
- гуманізму, демократизму, працьовитості, дбайливому відношенні до оточення при задоволенні своїх потреб.

Як і інші види педагогічної діяльності, виховання має специфічні закономірності, оскільки специфічні його мета і завдання, зміст, форми і методи, як і сама вихованість. Звідси й наявність трьох груп принципів: змістовні, організаційні та методичні. Усі вони взаємозалежні, перекривають один одного (тому віднесення принципу до однієї з груп, як правило, роблять за переважними ознаками) і реалізуються в єдиному комплексі. Так, змістовні принципи виховання дають можливість відбирати та вдосконалювати зміст виховання і педагогічного впливу

залежно від мети, ставити педагогу та вихованцю проміжні цілі й завдання, конкретизувати їх з урахуванням особливостей студента, групи, часу, місця й умов. Організаційні – сприяють досягненню злагодженості та порядку у виховній роботі. Методичні принципи створені на основі виявлених у спеціальних дослідженнях і педагогічному досвіді закономірних залежностей між методами виховних впливів на студентів і отриманими результатами.

Відзначимо, що продуктивний шлях, який надихає молоду людину, породжує надії, кріпить віру в особисті можливості. А, як відомо, віра є невід'ємним атрибутом людського життя. Педагогові слід неодноразово демонструвати, що він бачить позитивні сторони вихованців, а не тільки їхні недоліки. Важливо встановлювати контакт, знаходячи місця збігу поглядів, інтересів, відносин. Слід шукати й використовувати всі засоби та способи, щоб студенти частіше випробовували задоволення від успіхів, від почутої похвали, схвалення, заохочення. Прийоми виховання – це приватні способи (дії) використання методів і засобів. До останніх відносять усе, за допомогою чого здійснюється вплив на вихованців - слова, факти, приклади, документи, дії, умови й ін. Кожному методу властиві свої методичні прийоми, успіх яких залежить від умов і авторитетності того, хто їх застосовує, а також його цілеспрямованості, педагогічній грамотності, а головне – особистого прикладу. Щоб метод дійсно став педагогічним, вихователь повинний, по-перше, чітко усвідомлювати результат, якого необхідно досягти у даній ситуації. По-друге, активізувати у своїй свідомості педагогічну настанову на досягнення саме його. По-третє, підібрати педагогічні засоби, прийоми, стиль, манеру, місце й час, які найбільш підходять для реалізації методу, що має бути застосованим. Важливими є також зовні виражені способи організації виховного процесу – його форми. Фактори, за яких їх класифікують, можуть бути різними, наприклад: кількість студентів, що брали участь у навчанні, приватні завдання, особливості способів реалізації, місце та час проведення занять тощо. Вирішальне значення для вибору форми має їхня педагогічна складова – організація, методика, зміст, умови застосування. Вони стають справді виховними, педагогічними, коли зорганізуються з повним урахуванням вимог педагогічних принципів виховання, компетентним добром і застосуванням відповідних методів, засобів і прийомів. А якщо цього немає, то форми, як і цілком виховання виявляються формальними, що не зачіпають ані розуми, ані почуття їх учасників, а то й шкідливими, зухвалими та ще й джерелом внутрішнього протесту.

### Список літератури:

1. Выготский, Л. С. Педагогическая психология [Текст] / Л. С. Выготский. – М. : Изд-во АСТ, 2008. – 671 с.
2. Евладова, Е. Б. Ценности культуры в системе воспитания [Текст] / Е. Б. Евладова // Этическое воспитание. – 2008. – №7. – С.10-14.